

Redaktionelt:

Den franske idehistoriker Michel Foucault, der, som det vil være de fleste bekendt, døde i slutningen af juni i år, nævner i et af sine hovedværker, *Les mots et les choses*, ("Ordene og tingene"), fra 1966 en tekst af den argentinske digter *Jorge Luis Borges* som sted for værkets herkomst. Ser man nærmere på den vægt, som Foucault lægger på de idehistoriske forskydninger af forholdet mellem *ordene* og *tingene*, sproget og verden, er det ikke underligt at han må stå i gæld til Borges. Som det vil fremgå af flere af artiklerne i dette nummer af SLAGMARK, er det også et af de centrale temaer hos Borges, selve spørgsmålet om *fiktionen*, dvs. det punkt, hvor sproget ikke blot beskriver verden, men griber ind i den, bliver gribende, griber og fanger én, hvad den nu næsten blinde Borges måske har bedre forudsætninger for at "se".

Dette nummer er altså redigeret ud fra temaet "Borges som idehistoriker..." Hermed ikke sagt at Borges er idehistoriker; det vil tiden bl.a. vise, og måske vil Borges ikke være utilfreds med, som en argentinsk gaucho på pampas'en, at være *outsider* - idehistorien har jo også en tilbøjelighed til at være "De europæiske ideers historie" - på samme måde som den argentinske filosof Juan Crisóstomo Lafinur, som Borges tilegner sin "gendrivelse af tiden", og om hvem Borges siger at "det faldt i hans lod at leve i dårlige tider". Men måske er tiden dog også ved at være Borges', i hvert fald har der i forlængelse af diskussionerne om modernitet og postmodernisme, den nye 80'er-kultur, m.m., også vist sig en vågnende interesse for Borges herhjemme, hvad bl.a. kommer til udtryk i indtil flere nye udgivelser.

Om Borges er der at sige, at han fødes tyve år efter Einstein og ti år efter Heidegger. Året er 1899 og stedet Buenos Aires. Om sin barndom har Borges sagt, at han voksede op i et bibliotek med et utal af engelske bøger: "i virkeligheden tror jeg en gang imellem at jeg aldrig kom ud af det bibliotek". Om Borges skæbne udspringer af denne sartreske barndom eller om erindrungen er præget af, at Borges senere blev direktør for Nationalbiblioteket i Buenos Aires og senere professor i engelsk og amerikansk litteratur ved universitetet

samme sted, er ikke til at afgøre. Afgjort er det imidlertid, at Borges, før han fik de nævnte jobs, studerede litteratur i Europa og en overgang boede i Spanien, hvor han kom i kontakt med eksperimenterende forfattere. Sammen med andre forfattere i Argentina grundlagde Borges fra 1920 en række tidsskrifter samtidig med at han begyndte at offentliggøre sine litterære værker. Blandt disse er det især hans underfundige fortællinger der har gjort ham kendt verden over, hvilket også har bragt ham på tale som kandidat til Nobelprisen i litteratur, dog uden at opnå den, hvad der næsten har gjort ham mere berømt end de, som det er lykkedes for.

Allerede i 1965 blev Borges oversat til dansk, da han med fortællingen "Lotteriet i Babylon" blev præsenteret for danske læsere i *Vindrosen*. Denne fortælling var hentet fra en af Borges mest kendte novellesamlinger, *Fiktioner*, som udkom samlet på dansk i 1969 (den er siden udsolgt, men genudkommer netop nu, oktober 1984, i et ny oplag på forlaget Rhodos). Inden for det sidste par år er Borges yderligere blevet tilgængelig på dansk, dels gennem oversættelsen af en anden af hans kendte novellesamlinger, *Alef*, udkommet i 1983 på forlaget Centrum, dels gennem en antologi, sammensat af fiktioner og essays om store borgesianske spørgsmål (*Jorge Luis Borges - en antologi*, udkommet på Århusforlaget Sjakalen 1983). Dog må det siges, at Borges endnu ikke er så kendt herhjemme, hvor Karen Blixen's fantastiske fortællinger og Villy Sørensens sære historier ellers synes at have lagt en tradition, som Borges kan falde ind i. Men berømmelsen kommer jo ikke nødvendigvis fra den ene dag til den anden, hvilket Borges selv har reflekteret over:

"Berømmelse, ligesom min blindhed, er noget der er kommet lidt efter lidt. Det er ikke noget, jeg har forventet, og det er heller ikke noget jeg nogensinde har stræbt efter".

Forhåbentligt kan dette nummer af SLAGMARK bidrage til at udbrede kendskabet til Borges herhjemme, og samtidig placere SLAGMARK centralt i "den aktuelle debat". Ud over nogle fortællinger af Borges har SLAGMARK den glæde at præsentere en fortælling af Per Højholt, der selv erklærer at være i "til bankerot grænsende gæld til Borges" og som i en anmeldelse af sidste års danske

Borges-udgivelser efterlyste introduktioner til Borges' forfatterskab, hvilket så blev en af anledningerne til at lave dette nummer. Fra forskellige steder i Jylland kan der fortælles om forsøg på at sætte verden på begreb, udgrunde Skaberens plan, eller ligefrem at sætte fælder for naturen, samt hvad det medfører for det skarpsindige subjekt; måske en dag at der kan fortælles om lignende hændelser fra Århus, hvor lokale håndværksmestre for godt 50 år siden begyndte at opføre nogle bygninger i gule mursten efter en ikke umiddelbart gennemskuelig plan, som man sidenhen begyndte at ændre på...

Derudover bringer dette nummer af SLAGMARK forskellige artikler om Borges, fra mere tematisk indførende, over diskussioner om fiktionen til metafysiske udredninger af singulariteten og det transfinite. Til slut SLAGMARK's anmeldelsesrubrik, bl.a. med en anmeldelse af en ny bog skrevet af idéhistorikere.